

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Rocafort
Emplaçament En una feixa, en el PK 1 de la BV-1224
Alçada: 413

Coordenades:

Latitud: 41.71469
Longitud: 1.92227
UTM Est (X): 410347
UTM Nord (Y): 4618660

Classificació

Número de fitxa 08182 - 49
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Una de les lloses de la coberta ha cedit provocant un esfondrament. També ha perdut una part del voladís.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A006000020000OH
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/06/2016 - 02:00

Descripció

Barraca obrada en pedra seca de doble ús, ubicada en el marge d'una feixa conreada de farratge per al bestiar, a prop del naixement de la riera de Rocafort, per sota de la carretera que mena des del Pont de Vilomara a Rocafort. Està envoltada de pi blanc (*Pinus halepensis*), brolla de romaní i herbassars. És una construcció de planta doble, rectangular, adossada parcialment al marge per la part posterior, composta per dues estances separades per un mur de 0,64 metres (sense comunicació interior), i formant un únic cos. A l'esquerra hi ha una estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a la dreta l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc té una estructura rectangular, amb coberta de filada de lloses. La porta mesura 1,65 metres d'alçada per 1 metre d'amplada. Entrant a mà esquerra hi ha el que sembla un tinell parcialment enfonsat. La barraca de pagès, és de planta quadrangular, de 2,05 metres aproximadament, amb un mur de reforç que fa de contrafort. La coberta és de lloses per aproximació de filades amb la clau de volta visible. El gruix dels murs és de 60 cm. Els brancals o muntants són verticals, amb una única llinda plana. Per sobre hi ha una lleixa quadrangular. La porta mesura 1,25 metres d'alçada per 0,62 metres d'amplada. Té una obertura a mena d'espitllera per deixar entrar la llum, orientada a ponent, i un doble tinell lateral separats per un pilar central (30 x 55 cm). El cobriment de terra de la coberta es manté parcialment, deixant al descobert el pedruscall de rebliment i la terra. El conjunt està orientat al nord.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3045

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

